

Olympiáda v českém jazyce, 37. ročník, 2010/2011 – krajské kolo

I. kategorie

Počet bodů: .....

Jméno: ..... Škola: .....

1. a) Ze zadaných vět vypište příslovce a rozdělte je do dvou skupin podle toho, zda je možné je stupňovat.
b) K příslovcím, která lze stupňovat, doplňte jejich zbývající dva stupně.

Kdysi bylo hůř než dnes. – Zde jezděte pomalu a opatrně. – Bylo nám zcela znemožněno chovat se přirozeně.

2. Následující souvětí může mít více významů. Vypište ty jeho části (slova nebo slovní spojení), které se na jeho víceznačnosti podílejí, a uveďte, jaké různé významy mohou mít.

Matka chtěla, abych si vzala advokáta, místo toho teď chodím k soudu sama.

3. a) Následující nevhodně formulovanou větu upravte dvěma různými způsoby tak, aby pokaždé zůstal zachován její význam. Jednou přitom změňte jen jeden tvar slova, podruhé nahraďte jedno slovo jiným.

Dlouhé minuty jsme se obdivovali pohledem na město.

- b) Zadanou větu upravte ještě jinak – *se* vyměňte za *si*, sloveso *obdivovat se* nahraďte slovesem obdobného významu a proveďte nezbytné změny v tvarech dalších slov.

4. a) Do následujících vět doplňte náležité tvary slov *triumf* a *trumf*.

Co hraju mariáš, ještě se mi nestalo, abych měl v ruce tolik _____ najednou.

Kvitová po úvodním _____ vypadla v Dubaji v prvním kole.

*Předvoláním posledního svědka vyrazil státní zástupce obhajobě z ruky jeden
z nejdůležitějších _____.*

*Od té doby se spor o Kurily rozhořel naplno a šéf Kremlu teď sáhl pro nejvyšší
_____ – zbraně.*

Vyšetřovatel se chystal vynést poslední _____.

*Lékaři podle něj přesto slaví _____, bylo je totiž vidět a slyšet a někdo se
konečně začal zabývat jejich argumenty a stížnostmi.*

- b) Popište význam slov *triumf* a *trumf*.

- c) Od každého z obou zadaných podstatných jmen utvořte pomocí přípony *-ova-* sloveso. To pak užitě ve větě nebo slovním spojení tak, aby byl zřejmý jeho význam.

5. Následující sdělení je dvojznačné. Podtrhněte v něm slovo, které dvojznačnost způsobuje, napište jeho význam v obou možných interpretacích věty a u každé z variant určete slovní druh tohoto slova.

Obžalovaný zřejmě neudělal nic nezákonného.

6. Uveďte, kterým slovním druhem a kterým větným členem je v následujících větách výraz *to*.

	slovní druh	větný člen
i) <i>To ti tedy vážně neřeknu.</i>	_____	_____
ii) <i>To se jí dost divím.</i>	_____	_____
iii) <i>To se vám tedy fakt povedlo.</i>	_____	_____
iv) <i>To jsem blázen!</i>	_____	_____
v) <i>To je neuvěřitelné!</i>	_____	_____

7. Užijte ve větách, souvětích nebo krátkých úryvcích textu následující skupiny slov po sobě následujících tak, aby byl zřejmý významový rozdíl mezi nimi.

kdo s koho

kdo z koho

8. a) Upravte chybnou formulaci následující věty.

Řadu absurdních povinností, na něž soutěž v předchozích letech upozornila, pak skutečně z právních předpisů zmizela nebo brzy zmizí.

b) Vysvětlete, v čem formulační nedostatek spočívá.

Krajské kolo OČJ 2010/2011 – 37. ročník – I. kategorie – řešení:

1. a) stupňovatelná: *hůř, pomalu, opatrně, přirozeně*; nestupňovatelná: *kdysi, dnes, zde, zcela*
b) *špatně/zle – hůř – nejhůř(e), pomalu – pomaleji – nejpomaleji, opatrně – opatrněji – nejopatrněji, přirozeně – přirozeněji – nejpřirozeněji*

Poznámka: neuznávejte analytické stupňování typu *více přirozeně, nejvíce přirozeně*.

Bodování: a) za nalezení 8 příslovci a jejich náležité rozdělení do skupin – 2 body;
za náležité přiřazení 7 nebo 6 příslovci do skupin – 1 bod;

b) za doplnění správných tvarů k nalezeným stupňovatelným příslovcím – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **3 body**.

2. Příklad řešení: *(abych) si vzala (advokáta) – sloveso vzít si (někoho) zde může znamenat jak ‚vdát se (za někoho)‘, tak ‚najmout si (někoho)‘; sama – zájmeno sám může znamenat jak ‚osamocen, jediný‘, tak ‚já osobně‘.*

Poznámka: spojení *chodit k soudu* je význačné situačně, nikoliv jazykově, a proto za jeho vypsání body nepřidávejte.

Bodování: za každou vypsanou a vhodně odůvodněnou příčinu význačnosti – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

3. a) *Dlouhé minuty jsme se obdivovali pohledu na město. Dlouhé minuty jsme se kochali pohledem na město.*

b) *Dlouhé minuty jsme si užívali/vychutnávali pohled na město.*

Bodování: a) za dvě vhodné úpravy – 1 bod;

b) za vhodnou větu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

4. a) *trumfů, triumfu, trumfů, trumf(y), trumf, triumf*

b) Slovo *triumf* označuje slavné vítězství, přeneseně i velký úspěch. Slovo *triumf* označuje karetní barvu nebo jednotlivou kartu, která přebíjí všechny ostatní (uznávejte i jednodušší vysvětlení typu ‚je to pojem přenesený z karetní hry‘ apod.) a přeneseně pak důkaz nebo schopnost zajišťující úspěch ve sporu, sportovním zápase ap.

c) Příklad řešení: *Závodník triumfoval v závěrečné časovce. – Lovci triumfovali jeden druhého vyprávěním neuvěřitelných zážitků.*

Bodování: a) za správné doplnění slov do 7 vět – 2 body;

za správné doplnění slov do 6 vět – 1 bod;

b) za vhodné vysvětlení významu obou slov – 2 body;

za vhodné vysvětlení významu jednoho slova – 1 bod;

c) za vhodné užití obou sloves ve větě nebo slovním spojení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **5 bodů**.

5. Příklad řešení: *Obžalovaný zřejmě neudělal nic nezákonného.*

i) ‚asi‘ – částice;

ii) ‚evidentně, prokazatelně‘ – příslovce.

Bodování: za podtržení hledaného slova a vysvětlení obou jeho významů – 1 bod;

za určení slovních druhů u obou významů – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

6. i) zájmeno – předmět; ii) částice – není větný člen; iii) zájmeno – podmět; iv) částice – není větný člen; v) zájmeno – podmět.

Bodování: za 5 správných určení slovního druhu i větného členu – 3 body;

za 4 správná určení slovního druhu i větného členu – 2 body;

za 3 správná určení slovního druhu i větného členu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **3 body**.

7. Příklad řešení: *Nemá smysl se pořád dohadovat, kdo z nás je lepší šachista – prostě si zítra dáme partii a hned se uvidí, kdo s koho. – Účelem hry je nepozorovaně zjistit, co má soupeř v úmyslu, a sám na sebe nic neprozradit – prostě jde o to, kdo z koho dokáže dostat víc informací. / Jen nevyhrožuj, však se ještě ukáže, kdo z koho stáhne kůži!*

Bodování: za vhodné užití jedné skupiny slov – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

8. a) Příklady řešení: *Řada absurdních povinností, na něž soutěž v předchozích letech upozornila, pak skutečně z právních předpisů zmizela nebo brzy zmizí. / Řada absurdních povinností, na něž soutěž v předchozích letech upozornila, pak skutečně z právních předpisů byla nebo brzy bude odstraněna. / Řadu absurdních povinností, na něž soutěž v předchozích letech upozornila, jsme pak skutečně z právních předpisů odstranili nebo je brzy odstraníme.*

b) Příklady řešení: Souvětí začíná 4. pádem podstatného jména *řada*, po němž by v přísudku muselo stát sloveso, které se pojí s tímto pádem (např. *odstranit*). Po vložení vedl. věty však je užito přísudkového slovesa *zmizet*, které se s předmětem nepojí vůbec. / Tvar 4. pádu *řadu*, který naznačuje, že jde o vazbu předmětu s přísudkovým slovesem (např. *odstranit*), se se stal nenáležitým v důsledku užití slovesa *zmizet*, které vyžaduje tvar 1. pádu (podst. jm. *řada* se stává podmětem). / Došlo k anakolutu.

Poznámka: znalost termínu *anakolut* se nevyžaduje.

Bodování: a) za vhodné přeformulování věty – 1 bod;

b) za výstižné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

Celkem za jazykovou část 21 bodů.

8. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: **0–10 bodů**. Využijte celého bodového rozpětí.

Olympiáda v českém jazyce, 37. ročník, 2010/2011 – krajské kolo

I. kategorie

Slohový úkol

Můj největší triumf

Zpracujte zadané téma formou vypravování. Doporučená délka 25–30 řádek.